

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Socialrådgiveres professionsidentitet

Nielsen, Frank

Publication date:
2008

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Nielsen, F. (2008, apr. 1). Socialrådgiveres professionsidentitet.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Frank Nielsen, marts 2008

Til: Arbejdsgruppens møde, tirsdag den 1. april 2008

Delprojektbeskrivelse.

Emne: Socialrådgiveres professionsidentitet.

Primære målgrupper for delprojektet:

De 12.000 praktiserende socialrådgivere i Danmark, socialrådgiverstuderende og medarbejdere tilknyttet socialrådgiveruddannelserne.

For at belyse min opfattelse af emnets relevans, finder jeg det væsentligt at medtage en udviklings-oversigt for socialpolitik og socialt arbejde.

Den kommer her:

I det jeg vil kalde den moderne tid, det vil sige efter den begyndende industrialisering, i sidste halvdel af 1800-tallet, har vi haft fire socialreformer i Danmark:

Socialreformen i begyndelsen af 1890'erne, inspireret af Bismarcks reformer i Tyskland, ti år tidligere. (Estrup)

Socialreformen 1933 (Steincke)

Socialreformen 1976 (Bent Rold Andersen)

"Socialreformen fra 1994", som ikke er officielt anerkendt som sådan, men som bryder med den såkaldte "passivlinie" til fordel for den såkaldte "aktivlinie". (På basis af Zeuten-udvalgets betænkning, 1993)

Socialrådgivere er ikke eksisterende som politikforvaltere ved de to førstnævnte reformer, i og med uddannelsen først etableres i 1939.

Det der i et professionsidentitets perspektiv efter min opfattelse gør emnet interessant, er den udvikling socialrådgiverfagets udøvelse har gennemgået i de ca. 70 år uddannelsen har eksisteret, hvilket vil fremgå af det efterfølgende.

Socialrådgiveruddannelsen er således ikke oprindelig etableret med henblik på at forvalte social- og arbejdsmarkedspolitikken, sådan som det er gældende i dag, hvilket betyder, at rammerne for socialrådgiverprofessionens virke, helt frem til 1970-ernes midte, var kendetegnet af, at foregå inden for rammerne af specialinstitutioner og med særlige specialrådgivningsfunktioner, hvilket indebar helt andre rammer for professionens virke.

Socialrådgiveruddannelsen er i sin oprindelse et produkt af Svangerskabsloven der blev vedtaget i 1937 med ikrafttræden i 1939. Uddannelsen var så at sige indbygget i Svangerskabsloven med henblik på at varetage rådgivnings- og vejledningsfunktioner i relation til den i 1939 i forlængelse

af Svangerskabsloven etablerede Mødrehjælp. Altså en meget snæver professionsramme for uddannelsens virke.

Frem til Lov om Social Bistands ikrafttræden (Bistandsloven) 1976 var fagets udøvelse placeret i specialinstitutioner. Med afsættet i Mødrehjælpen udviklede fagets udøvelsesområder gennem årene sig til kriminalforsorgen, psykiatrien, hospitaler, børneforsorgsinstitutioner og revalideringsinstitutioner (sidstnævnte område fra 1960). Som det ses, institutionelle rammer med snævre og afgrænsede brugermålgropper.

Så sent som i starten af 1960erne var der under 500 socialrådgivere i Danmark. (jf. ovennævnte tal på 12.000 i dag)

Og så til noget der peger frem mod nutiden:

Den store forøgelse i antallet af socialrådgivere fra midten af 1960erne og frem har naturligvis sammenhæng med velfærdsstatens udbygning, der skabte en større efterspørgsel inden for rammerne af ovennævnte specialinstitutioner samt etableringen af familievejledning i kommunalt socialforvaltningsregi fra midten af 1960erne. Det er imidlertid vigtigt at understrege, at socialrådgiverprofessionens ”kommunalisering”, med kommunen som altdominerende ramme for socialrådgiveres arbejdsfelt, først finder sted i forbindelse med Bistandslovens ikrafttræden i 1976, hvor bl.a. den statslige Mødrehjælp og den statslige revalidering placeres i kommunalt socialforvaltningsregi. Før 1976 var det således kun et meget begrænset antal socialrådgivere der arbejdede inden for rammerne af det kommunale forvaltningssystem. Forvaltningen af de dele af socialpolitikken, der var henlagt til kommunalt regi blev således varetaget af H.K. uddannet personale.

I den periode her hengik efter Bistandslovens ikrafttræden, var socialrådgivere i det kommunale sociale forvaltningssystem, primært beskæftiget inden for børne- og familieområdet sekundært på revaliderings- og pensionsområdet.

Arbejdsmarkedsreformen fra 1994 og den dermed såkaldte ”aktivlinies” indførelse, er der sket en gradvis bevægelse i forhold til, at socialrådgivere i stadig højere grad er beskæftiget med arbejdsmarkedsrettede opgaver. F.eks. er hele syge-/dagpengeområdet i løbet af denne periode blevet et væsentligt arbejdsområde for socialrådgivere. Et arbejdsområde der tidligere blev varetaget af HK-personale alene.

De reformer og den lovgivning der efterfulgte 1994-reformen har i stadig stigende grad sat fokus på arbejdsmarkedstilknytning som det styrende element for socialt arbejde i kommunalt regi som gældende for alle forvaltningsområder.

I forbindelse med kommunalreformens ikrafttræden, den 1. januar 2007 har det kommunale forvaltningssystem gennemgået omfattende ændringer. Man kan således tale om tre søjler som

organisatorisk referenceramme for det sociale arbejde: Voksen-/handicapområdet, børne- og familieområdet samt jobcentrene.

Halvdelen af de kommunalt ansatte socialrådgivere er således i dag direkte ansat med reference til det beskæftigelsesmæssige område.

Fælles for det sociale arbejde der udføres under alle tre organisatoriske søjler er, at fokus er på de resultater socialrådgiverne opnår. Socialrådgiverne er således forpligtiget til løbende at foretage indberetninger, der kan måle effekten af deres arbejde. Med andre ord en måling af, i hvilken udstrækning de politiske målsætninger opnås. Det vil sige, at professionen måles på politikforvaltningen og dennes grad af målopfyldelse. Rådgiver – klientrelationen, som er klassisk i vurderingen af graden af god kvalitet i socialt arbejde er ikke eksisterende her.

Socialrådgiverfaget har, som det ses, således udviklet sig fra at være kendetegnet af en organisatorisk tilknytning til specialinstitutioner med dertil knyttede specialfunktioner til politikforvaltning i kommunalt regi.

Har en sådan omfattende ændring af et fags virkeområder betydning for fagets professionsidentitet?

Det må i tilknytning til dette spørgsmål inddrages, at fagets teorier og metoder grundlæggende er identiske med de der var gældende, før den ovenfor beskrevne udvikling i rammerne for socialt arbejde fandt sted. Teorierne og metoderne, der er grundlæggende for socialrådgiverfaget, er således udtryk for andre rammer og vilkår, end hvad der er gældende i den socialfaglige virkelighed.

Disse forhold gør, at det er vigtigt at sætte fokus på, hvilken betydning udviklingen på det socialfaglige område har haft for socialrådgivernes professionsidentitet, jf. at denne skabes og udvikles på uddannelsesstederne med andre referencer end de rammer hvorunder arbejdet udføres i praksis.

I forlængelse heraf, at sætte fokus på, hvilke konsekvenser et sådant givent forhold har for socialrådgivernes egenopfattelse af deres professions udførelse og forholdet mellem socialrådgivere og klienter og dermed de arbejdsbetingelser der er for denne profession og dens arbejde med mennesker ⇔ socialrådgivernes arbejdsbetingelser og den indbyggede konflikt der kan være til stede mellem socialt arbejdes teorier og metoder og det sociale arbejdes praksis.

Kan en ændring/udvikling af teori- og metodebegrebet ændre på disse forhold??

Foreløbige litteraturstudier:

Dag Ingvar Jacobsen og Jan Thorsvik:

Hvordan organisationer fungerer, København 2002

Gert Graversen og Henrik Holt Larsen: Arbejdslivets psykologi, København 2004

Gareth Morgan: Organisasjonsbilder, Oslo 1997

Michael Lipsky: Street-Level Bureaucracy, New York 1980

M. Smistrup: Fag og identitet, Tidsskrift for arbejdsliv, RUC 2004

Pia Elgaard, Michael Lind Olsen, m. fl.: Psykisk arbejdsmiljø for socialrådgivere. En kritisk analyse af socialrådgivermiljøet i socialforvaltninger. RUC

Leif Moos m. f l.:

Reklationsprofessioner, konstruktion af professionel fagidentitet. RUC

Ida Norn Hammen: Sagsbehandlingskompetencer. Kandidatspeciale, 2006

Medarbejdernes behov for viden om arbejdsmarkedet. Aalborg Kommune, 2006

Diverse artikler i "Danske Kommuner" og "Socialrådgiveren" (Medlemsblad for medlemmer af Dansk Socialrådgiverforening)